

Δημοσθένης Παπαμάρκος (1983)

Τα μπουκουμπάρδια (διήγημα)

Ε, μα, βλέπεις λοιπόν που δεν ξέρεις να τρως; Κάτσε να σε διατάξω να μαθαίνεις. Βλέπεις; Αυτά δω να διαλέγεις. Τα μικρά, τα μαύρα. Αυτά είναι τα πιο ωραία. Τα μπουκουμπάρδια. Αυτά είναι γλυκά άλλο πράμα. Όταν ήμασταν μικροί εμείς, όλο αυτά κυνηγάγαμε. Άμα είχε καμιά συκιά αδέσποτη, τη γυρνούσαμε γύρω γύρω όλο το καλοκαίρι πότε θα γινώσουνε τα σύκα να πάμε να κόψουμε πρώτοι. Γινόταν χαμός. Μην κοιτάς τώρα που τα 'χετε όλα πλούσια τα ελέη. Τότες δεν ήταν όπως τώρα, που λες θέλω να φάω γλυκό και πας και παίρνεις μια πάστα. Εμείς αυτά είχαμε για γλυκό. Και δεν τα 'βρισκες κιόλας. Άμα είχες συκιά τη φύλαες, γιατί μετά δεν είχε. Τώρα φορτωμένα είναι και τ' αφήνουνε και σαπίζουνε, γιατί τους έρχεται βάρος να πάν' να τα μαζέψουνε. Δεν είχε να πας στη λαϊκή να πεις δώ' με ένα κιλό απ' αυτό, δώ' με ένα κιλό απ' τ' άλλο. Όχι. Ο κόσμος πείναγε, κοίταγε να πάρει να πάρει φαΐ να περάσει. Τώρα ό,τι τραβάει η ψυχή σου το βρίσκεις. Τι τα θες; Αλλιώς μεγαλώσαμε μεις.

Εγώ που λες, όπου τα 'βρισκα τα ψόφαγα. Τα 'χα λίμα πολλή. Καμιά φορά τα 'τρώγα και πιο άγουρα. Έτσι με το γάλα στο κοτσάνι. Αφού μου 'λεγε η μάνα μ', μην τρως τόσα πολλά, ρε μουρλό, θα σε πιάσει η τσίρλια. Αλλά πού; Σάμπως καταλάβαινα; Μας έλειπε πολύ το γλυκό, βλέπεις. Τι κοιτάς που δίνεις τώρα στο μικρό το παιδί γκοφρέτα και σου λέει δε μ' αρέσει αυτή, θέλω άλλη; Αλλά και μεγάλος που ήμουνα δε μου 'φκε το χούι. Όπου έβρισκα τα σάιζα. Μπορούσα να κάτσω να φάω μια συκιά μοναχό μ'. Βλέπεις εδώ που το 'χω το χέρι σαν καρούμπαλο; Έτσι το 'παθα. Από συκιά.

Ήμανε φαντάρος τότε στη Μικρασία. Να στη δικιά σ' την ηλικία. Πόσο είσαι εσύ τώρα; Ε, εκεί. Κάνα χρόνο πιο μεγαλύτερος. Εκεί γύρω στο εικοσιένα, εικοσιδυό. Το δικό μου το τάγμα ήταν στο Αϊδίνι. Το στρατόπεδο σα να λέμε. Θυμάμαι ήταν καλοκαίρι Αύγουστος και μας είχανε δώσει δυο μέρες άδεια, αλλά πού να πας; Δεν μπόραες να πας και πουθενά. Στο στρατόπεδο μέσα. Καθόμασταν λοιπόν ένα πρωί κι έρχεται ο λοχαγός και μας λέει εσύ κι εσύ, οι αδειούχοι δηλαδή, όπλα, παλάσκες κι ελάτε από κοντά. Τιμητικό άγημα. Πού πάμε, ρε λοχαγέ; του λέμε. Κι έτσ' γελάει και μας λέει, θα σας πάω εκδρομή, ρε ζαγάρια. Εμείς νομίσαμε ότι μας έκανε καλαμπούρι. Τι εκδρομή; Άιντε λέμε, πάλι καμιά αγγαρεία θα θέλει. Μπαίνει που λες αυτός μπροστά, από πίσω μεις, και δυο και τρεις πάμε σ' ένα αμάξι. Μας ζώσανε τα φίδια. Άμα μπαίνουμε και σ' αμάξι, λέμε, πάει, είναι σοβαρό το πράμα. Τέλος πάντων ανεβαίνουμε, τρεις εμείς κι ένας αυτός τέσσερις. Αυτός ήξερε από σοφές, βλέπεις ήταν και της καλής

κοινωνίας, με μόρφωση και σπουδαγμένος στα εξωτερικά, βάζει μπρος και πάμε. Στο δρόμο τσιμουδιά. Μετά από κάνα μισάωρο, τον ρωτάω γω. Κυρ λοχαγέ, του λέω, πού πάμε; Εκδρομή ρε, μου λέει, δεν είπαμε; Κοιτιόμαστε ξανά εμείς. Του λέω, τι εκδρομή, κυρ λοχαγέ; Μη φοβάστε ρε, λέει, δε σας πάω για σκότωμα. Θέλω να πάω να δω κάτι αρχαία και σας παίρνω κοντά για παρέα και για πιο ασφάλεια. Αι, σώπα τώρα, μου λέει, μην μπερδευτώ και κάνω λάθος το δρόμο.

Μετά από καναδυό ώρες, μόλις που 'χει τελειώσει ο κάμπος, σταματάει. Από δω με τα πόδια, μας λέει. Είχε ένα ύψωμα μπροστά, βλέπεις, και δεν πήγαινε τ' αμάξι. Μπρος, λέει, κουνηθείτε να προλάβουμε να γυρίσουμε μέχρι το βράδυ. Κινάει, που λες, αυτός πρώτος κι εμείς ακολουθάγαμε. Μέσα από κάτι πουρνάρια, πέτρες, τέτοια. Πού τον ήξερε ο δαίμονας το δρόμο; Αλλά ήταν πολύ ξύπνιος. Τετραπέρατος το κάτι άλλο. Μια φορά τον κοίταε το χάρτη και δεν ήθελε δεύτερη. Με τα πολλά, που λες, φτάνουμε. Εδώ, μας λέει, μέναν οι αρχαίοι. Κοιτάμε και μεις να δούμε σπίτια, σπίτια πουθενά. Μόνο ένα, να, σαν αλώνι από μάρμαρο όλο, αλλά μεγάλο. Μεγάλο όσο που δε φαντάζεσαι. Κι είχε κι απ' τη μια μεριά να κάθονται αθρόωποι μέχρι ψηλά. Τι να σου πω. Θα 'ταν και τριάντα σαράντα μέτρα στο ύψος. Θέατρο, μας λέει. Εδώ παίζανε οι αρχαίοι έργα. Κι αρχινάει και μας ξηγάει, να από δω μπαίνανε, εδώ καθόντουσαν οι προύχοντες, εδώ η ορχήστρα. Ποια ορχήστρα, του λέω, πού 'ν' τα όργανα; Α ρε ζαγάρι, μου λέει, ορχήστρα λένε εδώ το μέρος που παίζανε οι θεατρίνοι και χορεύανε. Κι ήταν όλο, σου λέω, μάρμαρο σκαλιστό, όχι πέτρα. Δεν έχω ματαϊδεί τέτοιο πράμα. Μας ξηγούσε μια ώρα, τούτο, κείνο. Μας έβαλε και το μετρήσαμε με τα βήματα κι έγγραφε αυτός όλη την ώρα σ' ένα τετράδιο. Πάμε, μας λέει ξανά. Ξαναμπαίνουμε στα πουρνάρια, κάνουμε ένα γύρο το θέατρο κι ερχόμαστε και πέφτουμε πίσω απ' το ύψωμα που 'ταν χτισμένο. Εδώ ήταν η πόλη, μας λέει. Εκεί το λιμάνι, εκεί τα σπίτια. Πού λιμάνι και σπίτια; Κάτι γούρνες είχε μόνο με νερό και φαινόntonτουσαν κάτι πέτρες και κολόνες δώθε κείθε. Όλα από μάρμαρο. Κυρ λοχαγέ, του λέει ένας από δω απ' τη Ροδιά, εδώ δεν έχει τίποτα. Πού τα βλέπεις εσύ όλα αυτά; Εδώ είναι στεριά και βάλτος. Πού 'ν' το λιμάνι; Τι το 'θελε να το πει κι αυτός ο ευλοημένος; Αρχινάει και μας πάει την πέτρα πέτρα. Εδώ ήταν τούτο, εδώ ήταν το άλλο, παρακεί αυτό, και πάει λέγοντας. Ωρες σου λέω έτσι. Λες και μας έκανε μάθημα.

Εγώ είχα αγανακτήσει. Με βάραε ο ήλιος κατακούτελα, ήταν και μύγες, νταβάνια, τι ήτανε αυτά, απ' τα νερά, άλλο πράμα σου λέω. Κοιτάω δεξά αριστερά μπας και βρω καμιά σκιά να πέσω να πάρω μια ανάσα, τίποτα. Το κόβω πιο πέρα και τσουπ, να σου μια συκιά. Μια μεγάλη έτσι, ανέβαινε πάνω σ' έναν τοίχο αρχαίο. Ζυγώνω. Γιομάτη. Και τα 'κανε μπουκουμπάρδια η άτιμη. Λέω από μέσα μ', Γούλα, θα φας, θα

φχαριστηθείς. Αρχινάω και κόβω και τρώω και τα τελειώνω τα χαμηλά. Ο άλλος συνέχιζε, έλεγε τα δικά του. Κάτι ιστορίες για εκκλησιές των αρχαίων και τέτοια. Άι καλά, λέω. Πιάνω κι αρχίζω κι ανεβαίνω τον τοίχο να φτάσω τα κλαριά ψηλά. Κι εκεί που είμαι και κάνω να κόψω, πετάγεται μπρος μου μια τσαμπερδόνα, να τέτοια. Σαν τις γουστέρες που 'χουμε μεις εδώ, αλλά ακόμα πιο μεγάλη. Με τρόμαξε γιατί την έκανα για φίδι στην αρχή κι όπως κάνω πίσω, αγγιστρώω και πέφτω και χτυπάω το χέρι. Ωπωπω, με χτύπησε ο πόνος στην καρδιά. Βάνω μια φωνή, τρέχουν οι άλλοι να δούνε τι έγινε, έρχεται κι ο λοχαγός, σήκω ρε, μου λέει, τι έπαθες; Το και το, του λέω. Και βάνει τα γέλια ο άτιμος. Καλά να πάθεις, μου λέει. Σε τιμώρησε ο θεός Απόλλωνας ο Δέλφινας. Εδώ είναι η εκκλησία του, λέει, και πηγες εσύ και τη μαγάρισες για να φας σύκα. Έκανες αμαρτία από τη λαιμαργία σου και γι' αυτό τα παθαίνεις. Είχα γω τον πόνο μου, είχα κι αυτόνα να μου λέει, δεν κρατήθηκα απ' τα νεύρα. Ρε λοχαγέ, του λέω, τι μου τσαμπουνάς; Οι αθρώποι που 'ταν εδώ είναι πεθαμένοι χρόνια. Άμα πεθάνανε αυτοί και χάθηκε η πίστη, έζησε ο θεός; Εγώ πιστεύω, μου λέει ο ασκιούφτης. Καναδυό μήνες πιο μετά σκοτώθηκε πιο παραέξω, στο Σελτσούκ.

Ωπ. Να, τούτο. Τούτο είν' πρώτο. Το βλέπεις; Μέλι. Φά' το!